

Verzuim en voortijdig schoolverlaten

Jaarverslag Onderwijsloket 2021-2022

Samenwerkingsverband V(S)O Midden-Holland Rijnstreek

**SAMENWERKINGSVERBAND VO/VSO
MIDDEN-HOLLAND & RIJNSTREEK**

Inhoud

1. Kaders.....	3
2. Samenwerking met de scholen	4
2.1 Activiteiten	4
2.2 Definities voor thuiszitter en risicoleerling	4
2.3 De cijfers.....	5
2.3 Bespreking resultaten.....	8
3. Samenwerking met leerplicht, JGZ, jeugdhulp en gemeenten	9
3.1 Activiteiten	9
3.2 De cijfers.....	9
3.3 Bespreking resultaten.....	11
4. VSV-samenwerking met scholen, MBO, RMC en gemeenten	13
4.1 Activiteiten	13
4.2 De cijfers en bespreking resultaten.....	13
5. Aanbevelingen voor komend schooljaar	16

1. Kaders

Dit jaarverslag geeft een beeld van de activiteiten die het samenwerkingsverband in samenwerking met de scholen, de gemeenten (leerplicht, jeugdhulp) en andere betrokkenen uitvoert om verzuim en voortijdig schoolverlaten terug te dringen.

Het samenwerkingsverband werkt in een samenhangend geheel van activiteiten aan verzuim en voortijdig schoolverlaten. Een belangrijk doel van passend onderwijs is om het thuiszitten van leerlingen verder terug te dringen, zodat ieder opgroeiend kind een passende schoolloopbaan krijgt met de juiste hulp op het juiste moment.

In het landelijk beleid is in 2021 de nadruk verschoven van 'werken aan thuiszitters' naar 'werken aan aanwezigheid'. Met deze insteek beoogt men dat scholen de aanwezigheid van leerlingen stimuleren en registreren, en in een vroeg stadium het verzuim van een leerling signaleren en adequate acties hierop starten. Uit onderzoek blijkt dat deze paradigmashift van verzuim naar aanwezigheid iets betekent voor leerlingen, namelijk dat een voortdurende aandacht voor hun aanwezigheid een positief effect heeft op hun welzijn en schoolsucces. Voor langdurig verzuim door leerlingen gelden nog steeds de eerdere richtlijnen, zoals dat geen enkel kind langer dan drie maanden verzuimt zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg, en de afspraak dat gemeenten en samenwerkingsverbanden in elke regio een sluitende thuiszittersaanpak realiseren. Ouders, en waar mogelijk het kind zelf, worden vanaf het begin betrokken bij het realiseren van een passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Ook onze regio hanteert deze principes.

Daarnaast is er het vsv-beleid, gericht op het verminderen van het aantal voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie. Met een startkwalificatie¹ hebben jongeren betere arbeidsmarktperspectieven.

Vanuit deze beide kaders initieert het samenwerkingsverband zijn activiteiten om verzuim en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Dit gebeurt in samenwerking met diverse partners.

In de volgende paragrafen gaan we achtereenvolgens in op deze activiteiten. Ook geven we de aantallen leerlingen die het betreft weer, alsmede de resultaten die we het afgelopen schooljaar gezamenlijk hebben bereikt.

In hoofdstuk 5 sluiten we af met de aandachtspunten voor komend schooljaar.

¹ Een startkwalificatie is een diploma mbo-niveau 2, een havo- en een vwo-diploma

2. Samenwerking met de scholen

2.1 Activiteiten

In ons samenwerkingsverband geldt de afspraak dat alle scholen een verzuimprotocol en het meldprotocol van de betrokken bureaus leerplicht hanteren. Zo worden leerlingen met verzuim snel gesignaleerd en wordt er passende actie genomen. Indien het verzuim langduriger of zorgwekkend wordt, vindt opschaling plaats naar het ondersteuningsteam van de school. In overleg met leerling en ouders worden interventies in gang gezet.

Het Onderwijsloket van het samenwerkingsverband vraagt bij de scholen en bij leerplicht periodiek op welke leerlingen langdurig relatief verzuimen. De onderwijsspecialisten van het loket begeleiden de scholen (daar waar nodig) bij het vinden en in gang zetten van passende interventies voor deze leerlingen. De Onderwijs Opvangvoorziening (OOV) is één van de bovenschoolse arrangementen van het samenwerkingsverband dat onder andere voor verzuimleerlingen wordt ingezet. De OOV is een onderwijs-zorg-arrangement gericht op het versterken van leerlingen opdat zij weer naar (de eigen) school kunnen terugkeren. Na aanvraag door de school van het arrangement beslist het Onderwijsloket welke leerlingen gebruik kunnen maken van de Onderwijs Opvangvoorziening².

Het Onderwijsloket coördineert de doorzettingsmacht van het Samenwerkingsverband in gevallen waarin er onduidelijkheid is over de zorgplicht. Bij de overstap PO VO wordt standaard een overleg hiertoe ingepland en gedurende het schooljaar naar behoefte. De doorzettingsmacht voor het onderwijs is in de regio belegd bij de gezamenlijke directies van de scholen onder regie van het samenwerkingsverband. Indien dit niet tot een gewenst resultaat leidt, heeft het bestuur van het samenwerkingsverband, na tussenkomst van de schoolbesturen, uiteindelijk het laatste woord.

2.2 Definities voor thuiszitter en risicoleerling

Thuiszitters en risicoleerlingen vormen samen de groep leerlingen met langdurig of zorgwekkend verzuim, voor wie de partners gezamenlijk interventies zoeken om het verzuim op te lossen. Onze definities van thuiszitters en risicoleerlingen zijn regionaal overeen gekomen met leerplicht, zowel in Midden-Holland als in Rijnstreek (i.s.m. Holland Rijnland). Hieronder staan de definities die wij hanteren. Zieke leerlingen met langdurig verzuim worden in de tellingen meegenomen.

Thuiszitter

Een leerling die langer dan 4 weken vrijwel continue (richtlijn 90%) ongeoorloofd verzuimt, geen vrijstelling heeft en geen startkwalificatie heeft, of niet staat ingeschreven op een school.

De reden hiervoor is:

- Leerling wil niet naar school;
- Ouders sturen hun kind niet naar school³;
- Geen overeenstemming ouders/school over passende onderwijsplek;
- Leerling heeft geen schoolinschrijving (absoluut verzuim).

² Het samenwerkingsverband kent drie OOV-locaties: in Alphen aan den Rijn, in Gouda en in Schoonhoven

³ Hiertoe worden niet de kinderen gerekend met een vrijstelling op basis van persoonlijke levensovertuiging

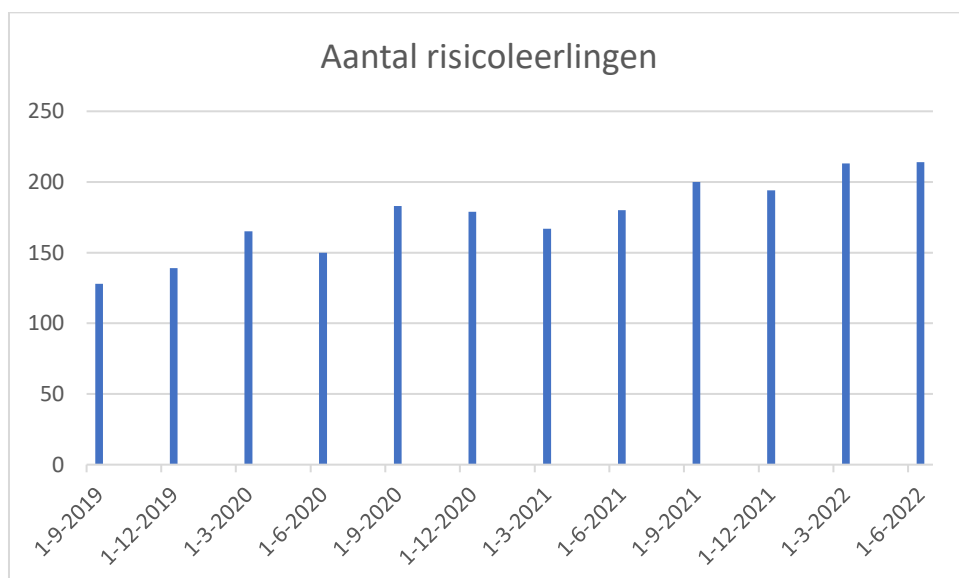
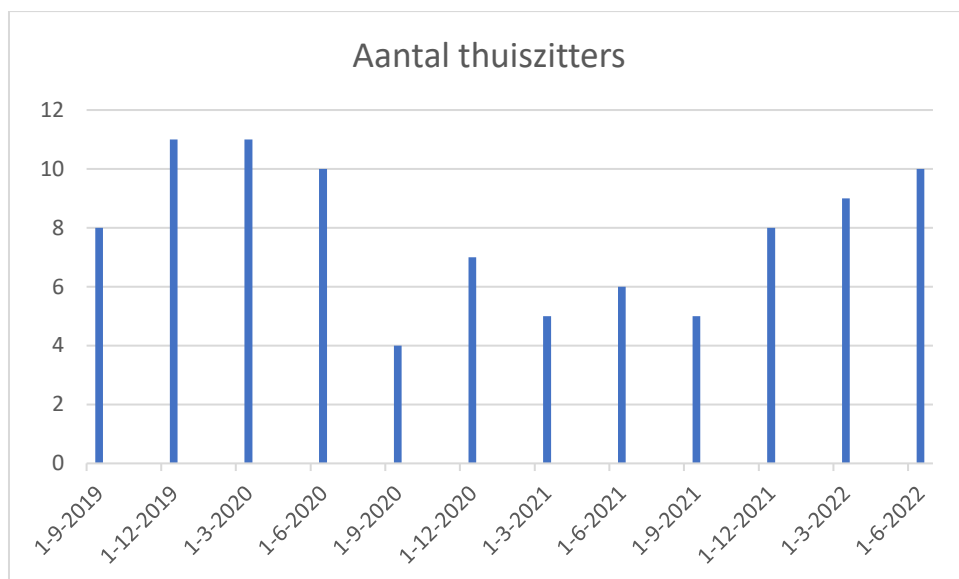
Risicoleerling

- Een leerling die gedurende 4 weken structureel* geoorloofd verzuimt wegens medische of psychische omstandigheden (artikel 11d LPW);
- Leerling (deels) geschorst (artikel 11c LPW);
- Leertijdvermindering heeft (artikel 12 WEC)

*Structureel= wekelijks terugkerend minimaal de helft van de lessen.

2.3 De cijfers

Het samenwerkingsverband inventariseert elk kwartaal de aantallen thuiszitters en risicoleerlingen bij de scholen. In de volgende tabellen zijn de aantallen thuiszitters respectievelijk risicoleerlingen over de laatste drie jaar weergegeven.

Het aantal thuiszitters is iets toegenomen ten opzichte van 2020-2021, en ligt iets onder het niveau van 2019-2020. Over langere termijn kunnen we stellen dat het aantal thuiszitters in 2021-2022 weer op het niveau is van de jaren 2017-2018 en 2018-2019. Gemiddeld zijn er circa 8 thuiszitters per kwartaal. Het aantal risicoleerlingen is echter ruim toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Waar we voorheen rond de 150 leerlingen per kwartaal volgden, is dit in 2021-2022 toegenomen naar circa 200 per kwartaal. (NB. Een thuiszitter of risicoleerling kan meerdere kwartalen in de tellingen voorkomen. De cijfers per kwartaal kunnen dus niet worden opgeteld tot een totaal per jaar).

Verder is opvallend dat het (door de scholen geregistreerde) aantal thuiszitters uit Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem elk kwartaal het dubbele is van het aantal in Midden-Holland, en het aantal risicoleerlingen elk kwartaal 23 tot 46 procent hoger. Beide zijn berekend over een vergelijkbaar leerlingenbestand.

Het aantal scholen dat het verzuim bij ons meldt is stabiel op 33 scholen. Dit zijn schoollocaties van het regulier voortgezet onderwijs binnen de regio van het samenwerkingsverband (voor al hun ingeschreven leerlingen) en van het voortgezet speciaal onderwijs binnen en buiten het samenwerkingsverband (voor de leerlingen die wonen in de regio van het samenwerkingsverband).

Redenen voor verzuim

De in ons registratiesysteem door de scholen aangegeven redenen voor het langdurig verzuim zijn in onderstaande tabellen in percentages weergegeven.

Thuiszitters, geregistreerde hoofdoorzaken	2021-2022
Leerling nu psychisch niet in staat tot onderwijs op school	34%
Leerling verzuimt ongeoorloofd	28%
Er is geen (overeenstemming over het) onderwijsaanbod	19%
Niet ingevuld	13%
Leerling nu fysiek niet in staat tot onderwijs op school	6%

Risicoleerlingen, geregistreerde hoofdoorzaken	2021-2022
Leerling nu psychisch niet in staat tot onderwijs op school	50%
Leerling nu fysiek niet in staat tot onderwijs op school	21%
Niet ingevuld	16%
Leerling verzuimt ongeoorloofd	8%
Er is geen (overeenstemming over het) onderwijsaanbod	4%
Er is een passende onderwijsplek, maar er is wachttijd	1%

Opnieuw zien we dat psychische problematiek een belangrijke oorzaak van het langdurig verzuim vormt. Ook bij de thuiszitters is dat veel als oorzaak geregistreerd, al lijkt dat volgens de definities (zie paragraaf 2.2) niet correct. Deels is dat in de fase dat er nog geen hulpverlening of plan vanuit school is opgestart, en de leerling psychische problemen heeft. Deels betreft het situaties waarin er geen overeenstemming met of medewerking van de leerling of de ouders is, waardoor er geen voortgang is in het proces. In beide gevallen wordt de leerling als thuiszitter geregistreerd. Het hoge percentage ongeoorloofd verzuim bij de thuiszitters betreft veelal eveneens de fase waarin het plan

van aanpak nog niet is afgerond. In die fase is nog niet altijd duidelijk of er daadwerkelijk sprake is van ernstige psychische problematiek; scholen vullen dan eerst in dat het ongeoorloofd verzuim is; pas als er een OPP is, of een plan in samenwerking met zorg (of als er een arts of behandelaar heeft meegekeken) verschuift dit naar een risicoleerling met psychische problematiek.

Interventies

De in ons registratiesysteem aangegeven interventies om het verzuim op te lossen, zijn in onderstaande tabellen in percentages weergegeven.

Thuiszitters: geregistreeerde interventie	2021-2022
Arrangement eigen school (zonder indicatie jeugdhulp)	6%
Arrangement eigen school (met indicatie jeugdhulp)	28%
Ll deels op school, deels dagbesteding/stage/behandeling	0%
Ll niet op school: dagbesteding/behandeling/opname met onderwijsaanbod	3%
Ll niet op school: dagbesteding/behandeling/opname zonder onderwijsaanbod	22%
Geen; moet nog opgestart worden	28%
Arrangement Onderwijsopvangvoorziening	13%

Risicolln: geregistreeerde interventie	2021-2022
Arrangement eigen school (zonder indicatie jeugdhulp)	15%
Arrangement eigen school (met indicatie jeugdhulp)	22%
Ll deels op school, deels dagbesteding/stage/behandeling	0%
Ll niet op school: dagbesteding/behandeling/opname met onderwijsaanbod	20%
Ll niet op school: dagbesteding/behandeling/opname zonder onderwijsaanbod	20%
Geen; moet nog opgestart worden	8%
Arrangement Onderwijsopvangvoorziening	5%
Niet ingevuld	10%

Bij de thuiszitters vragen de interventies “Geen; moet nog opgestart worden” en “Ll niet op school: dagbesteding/behandeling/opname zonder onderwijsaanbod” aandacht. De eerste kan zowel de periode dat het plan van aanpak opgesteld en overeengekomen moet worden, betreffen, als eventuele wachttijd voor behandeling. De tweede kan de periode dat de leerling zelf (psychisch of fysiek) nog niet in staat is om onderwijs op te pakken betreffen. Elke school heeft de opdracht om de leerling schoolwerk aan te bieden op het moment dat de leerling dit aankan. We kunnen op basis van de registratie echter niet uitsluiten dat er leerlingen zijn die wel enig leerwerk aankunnen, maar dit niet krijgen.

Toepassen doorzettingsmacht

In het afgelopen schooljaar is er in de overstap po-vo geen bovenschools toelatingsoverleg nodig geweest (dit is de doorzettingsmacht). Het Onderwijsloket is wel bij enkele casussen betrokken geweest om de plaatsing tot stand te brengen, maar dat kon vlot geregeld worden. Ook in de hogere leerjaren is er geen interventie van het swv nodig gebleken.

2.4 Bespreking resultaten

Meer risicoleerlingen en langere duur dan voorgaande jaren

Het aantal risicoleerlingen is met een derde toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Waar we voorheen rond de 150 leerlingen per kwartaal volgden, is dit in 2021-2022 toegenomen naar circa 200 per kwartaal. De toename speelt zowel in Midden-Holland als in Rijnstreek. Deze toename komt wel overeen met de verwachting, omdat uit landelijk onderzoek blijkt dat jongeren het sinds de coronaperiode psychisch zwaarder hebben dan daarvoor. Ondanks de preventieve maatregelen die hierop zijn ingezet, onder andere vanuit de NPO-middelen, zien we helaas toch een toename in het aantal leerlingen met verzuim.

Ook de duur van het verzuim lijkt toe te nemen. Het geregistreerde verzuim nam in duur toe van 11 maanden gemiddeld in 2019 tot 15 maanden gemiddeld in 2022.

Meer thuiszitters en risicoleerlingen in GO voor jeugd gebied

Uit de cijfers komt naar voren dat er meer thuiszitters en risicoleerlingen zijn in het gebied waar GO voor jeugd de jeugdhulp biedt dan in de vergelijkbare leerlinggroep in Midden-Holland. Het vermoeden is dat dit samenhangt met het tekort aan jeugdhulp in dit gebied. De samenwerkingsverbanden po en vo en de schoolbesturen in de Alphen regio hebben de gemeente hier herhaaldelijk op gewezen, hetgeen uiteindelijk geleid heeft tot hoopvolle gesprekken, vooral gericht op 2024.

Aandachtspunten uit jaarverslag 2020-2021

In het vorige jaarverslag gaven we aan in 2021-2022 meer aandacht te hebben voor hernieuwde inzet op de verzuimaanpak en de verzuimregistratie na de schoolsluitingen door coronamaatregelen, voor het formaliseren van het hoorrecht van jongeren (vragen naar de mening/ zienswijze van de jongere), en voor onderwijszorgarrangementen voor jongeren bij dagbestedingsvoorzieningen.

Er is hernieuwd ingezet op de verzuimaanpak en de -registratie, waardoor er nu weer beter zicht is op het langdurig verzuim van leerlingen. Het hoorrecht is vastgelegd in het Ondersteuningsplan 2022-2026 en in procedures.

En in overleg met de gemeenten wordt gewerkt aan afspraken over de onderwijszorgarrangementen. Het aantal leerlingen in dagbestedingen lijkt door de jaren heen toe te nemen, volgens de ervaringen van de onderwijsspecialisten van het samenwerkingsverband. Dat we het niet kunnen onderbouwen met cijfers komt doordat de registratiewijze dit niet goed ondersteunde in de afgelopen jaren. Met de categorieën voor interventies waarmee de registratie nu is ingericht zouden de cijfers over de komende jaren dit inzicht wel moeten gaan bieden.

3. Samenwerking met leerplicht, JGZ, jeugdhulp en gemeenten

3.1 Activiteiten

Met de scholen, leerplicht, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en gemeenten werken we aan het tegengaan van verzuim door snellere signalering en effectievere hulp en ondersteuning. Kortom, aan een sluitende verzuimaanpak.

In beide subregio's Midden-Holland en Rijnstreek heeft opnieuw afstemming over de aansluiting onderwijs – jeugdhulp plaatsgevonden. Ook is er geregeld overleg tussen het samenwerkingsverband en de afdeling leerplicht van de verschillende gemeenten. Een sluitende verzuimaanpak vergt goed integraal arrangeren en een goede regie op de casus, zowel in de beginfase als in latere fases, zeker als de voortgang traag gaat of stagneert. In de regio Midden-Holland is daarvoor reeds een brochure en website gemaakt voor een efficiënte leidraad.

3.2 De cijfers

Cijfers leerplicht

In onderstaande tabellen is het aantal thuiszitters (tabellen 3.1 en 3.2) en het aantal risicoleerlingen (tabel 3.3) in de regio's Midden-Holland respectievelijk Rijnstreek voor het v(s)o weergegeven (cijfers leerplicht). LP is leerplicht (jongeren tot 16 jaar), KP is kwalificatieplicht (jongeren van 16 tot 18 jaar). Zowel Midden-Holland als Rijnstreek hanteerde afgelopen schooljaar de definities voor thuiszitters en risicoleerlingen (zie § 2.2).

Thuiszitters Midden-Holland		VSO	VO	Totaal 2019-2020	VSO	VO	Totaal 2020-2021	VSO	VO	Totaal 2021-2022
Bodegraven-Reeuwijk	LP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	KP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gouda	LP	0	3	3	0	2	2	0	0	0
	KP	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Krimpenerwaard	LP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	KP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Waddinxveen	LP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	KP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuidplas	LP			0	0	0	0	0	0	0
	KP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal leerplicht		0	3	3	0	2	2	0	0	0
Totaal kwalificatieplicht		0	1	1	0	0	0	0	0	0
Totaal		0	4	4	0	2	2	0	0	0

*Regio Midden-Holland, inclusief heel Zuidplas (deels gebied Koers-VO) en ook leerlingen van Reformatorische scholen
Tabel 3.1: Aantal thuiszitters V(S)O Midden-Holland, cijfers Bureau leerlingzaken Midden-Holland*

Thuiszitters Rijnstreek	VSO	VO	Totaal 2019-2020	VSO	VO	Totaal 2020-2021	VSO	VO	Totaal 2021-2022
Alphen aan den Rijn	0	4	4	0	3	3	0	3	3
Nieuwkoop	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal			4			3			3

Tabel 3.2: Aantal thuiszitters V(S)O Rijnstreek, cijfers Leerplicht Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop

Het aantal door leerplicht geregistreerde thuiszitters was in Midden-Holland nul. In Rijnstreek 3.

Risicoleerlingen Midden-Holland		VSO	VO	Totaal 2019-2020	VSO	VO	Totaal 2020-2021	VSO	VO	Totaal 2020-2021
Bodegraven-Reeuwijk	LP	0	0	0	0	3	3	3	8	11
	KP	0	0	0	1	0	1	0	2	2
Gouda	LP	12	19	31	11	20	31	13	19	32
	KP	5	4	9	1	6	7	2	4	6
Krimpenerwaard	LP	4	1	5	2	1	3	1	2	3
	KP	0	1	1	2	0	2	0	0	0
Waddinxveen	LP	4	7	11	2	4	6	0	1	1
	KP	1	3	4	2	3	5	0	0	0
Zuidplas	LP					0	0	1	2	3
	KP	2	3	5	0	3	3	0	0	0
Totaal leerplicht		20	27	47	15	28	43	18	32	50
Totaal kwalificatieplicht		8	11	19	6	12	18	2	6	8
Totaal		28	38	66	21	40	61	20	38	58

Regio Midden-Holland, inclusief heel Zuidplas (deels gebied Koers-VO) en ook leerlingen van Reformatorische scholen
Tabel 3.3: Aantal risicoleerlingen V(S)O Midden-Holland

We zien een licht afnemend aantal risicoleerlingen in Midden-Holland. Leerplicht in Rijnstreek noteerde 39 risicoleerlingen (in voorgaande jaren registreerde Leerplicht Rijnstreek geen risicoleerlingen).

3.3 Bespreking resultaten

Vergelijking aantal thuiszitters en risicoleerlingen vanuit scholen en Leerplicht

Het SWV met de scholen en Leerplicht hanteren dezelfde definities voor thuiszitters en risicoleerlingen, maar verschillende registratiemethoden. Daardoor verschillen de aantallen in hoofdstuk 2 (SWV met de scholen) en 3 (Leerplicht) met elkaar. Voor thuiszitters maakt het SWV per kwartaal een overzicht en Leerplicht op jaarbasis. Omdat leerlingen veelal bij de start van het verzuim thuiszitter zijn en na het maken van een plan van aanpak veelal risicoleerling, komt het SWV hoger uit in thuiszitters dan Leerplicht. Het hogere aantal risicoleerlingen in de registratie van de scholen komt mogelijk voort uit het feit dat scholen de leerling ook als er weer deels onderwijs wordt gevolgd in de registratie laten staan. Het verzuim wordt pas afgesloten als de onderwijssituatie van de leerling bestendig is.

Sluiten aanpak met leerplicht en Jeugdgezondheidszorg

De samenwerking met de leerplichtconsulenten in de verschillende gemeenten, met name in Midden-Holland, is onverminderd goed en intensief.

Ook de samenwerking met de JGZ is goed. Aandachtspunten zijn dat scholen vlot (blijven) doorverwijzen naar de JGZ en de mogelijke rol van de JGZ bij het bepalen van de belastbaarheid van een leerling.

Sluiten aanpak met jeugdhulp Midden-Holland

In Midden-Holland wordt met de gemeenten het gesprek gevoerd over integraal arrangeren, de regie op casussen (zorgcoördinatie) en overige. De samenwerking is goed. De inzet van jeugdhulp op school (JOS) is in 2021/22 gecontinueerd. Deze jeugdhulp biedt preventieve hulp aan jongeren op de scholen, en voorkomt daarmee ook verzuim en draagt bij aan het verminderen van het voortijdig schoolverlaten. In Gouda is een experttafel jeugdhulp actief, om voor complexe casussen maatwerkoplossingen te bewerkstelligen. Een vertegenwoordiger van het samenwerkingsverband adviseert over het onderwijsaanbod voor de jongeren die aan deze tafel worden besproken.

Sluiten aanpak met jeugdhulp Rijnstreek

In Alphen aan den Rijn is het sluiten van de aanpak helaas bemoeilijkt door de beperkte beschikbaarheid van jeugdhulp. Door het ontbreken van adequate jeugdhulp is ook de aanpak van het langdurig verzuim niet adequaat. Dit zien we ook terug in de tellingen van de scholen, zoals gemeld in voorgaand hoofdstuk. Uit de cijfers van leerplicht blijkt dit niet.

We hebben wel mogen constateren dat de preventie in Alphen aan den Rijn gedurende de verslagperiode is verbeterd/versterkt.

In Nieuwkoop is een jeugd- en gezinsteam (JGT) actief. Het JGT biedt preventieve en curatieve jeugdhulp. De samenwerking is goed.

Systeemaanpak

Bij voorkeur zet de jeugdhulp in op een systeemaanpak. Dat houdt in dat een jongere niet op zichzelf hulp krijgt, maar dat altijd het grotere verband van het gezin of netwerk van de jongere erbij wordt betrokken. De wachttijden voor jeugdhulp zijn nog niet opgelost. Overeenkomstig de landelijke

situatie is ook in deze regio schaarste aan sGGZ-hulp. Overbruggende hulp gedurende de wachttijd komt vaak niet tot stand. Dit betekent dat de problematiek van de jongere toeneemt gedurende de wachttijd.

Algemene ontwikkeling jeugdhulp

In het gehele land is de tendens dat er een groot beroep wordt gedaan op de jeugdhulp en dat de budgetten in de gemeenten daardoor onder druk staan. Die tendens speelt ook in deze regio. Meerdere gemeenten overwegen te bezuinigen op de jeugdhulp. Dat heeft gevolgen voor het aanbod en voor het sluitend maken van onze gezamenlijk aanpak om verzuim tegen te gaan. Zowel het grote beroep op de jeugdhulp als de beperkte beschikbaarheid daarvan baart ons zorgen.

4. VSV-samenwerking met scholen, MBO, RMC en gemeenten

4.1 Activiteiten

In het vsv-convenant 2021-2024 zijn er vier programmaonderdelen waarbij het vo is betrokken, namelijk 'Onderwijsopvangvoorziening', 'Overstap pro vso naar mbo', 'Versterken LOB vo-mbo – bedrijven' en de 'matchtafel met bedrijven'.

4.2 De cijfers en bespreking resultaten

Vsv

Ook in 2020-2021 lagen de regionale vsv-cijfers voor het VO lager dan het landelijke gemiddelde (recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar). In de onderbouw en de vmbo-bovenbouw lag het percentage ook onder de streefnorm. In de havo/vwo bovenbouw lag het percentage onder het landelijk gemiddelde, maar net boven de streefnorm.

Zuid-Holland-Oost	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Deelnemers VO	22.013	21.531	21.012	20.686
vsv VO	88	83	54	59
vsv% VO	0,40%	0,39%	0,26%	0,29%

Totaal VO regio ZHO	vsv%	Landelijk%	Streefnorm
VO onderbouw	0,11	0,20	0,26%
VMBO bovenbouw	0,70	0,88	0,95%
HAVO/VWO bovenbouw	0,31	0,45	0,30%

OOV

Het aantal leerlingen dat gebruik maakt van de Onderwijs Opvangvoorziening was jaren stabiel rond de 120 leerlingen, maar is de afgelopen jaren lager geweest, namelijk rond de 90 leerlingen. Tijdens de coronajaren 2020 en 2021 trad er stagnatie op in de uitstroom en nam de duur van de trajecten toe, waardoor er minder leerlingen gebruik konden maken van de OOV. Echter nu de uitstroom genormaliseerd is, is het aantal lager gebleven. Met name in Gouda maken minder leerlingen gebruik van de OOV, waarschijnlijk vooral omdat er alternatieve arrangementen beschikbaar zijn.

OOV aantal leerlingen	18-19	19-20	20-21	21-22
Gouda	64	37	33	32
Alphen	40	30	32	36
Schoonhoven	19	19	17	20
Totaal	123	86	82	88

De gemiddelde duur van het arrangement was 23 weken, waarmee deze duur weer op het niveau is van de jaren voor corona.

De uitstroom uit de Onderwijs Opvangvoorziening in de afgelopen schooljaren was als volgt:

Uitstroom OOV	2019-2020 (n=61)		2020-2021 (n=61)		2021-2022 (n=58)	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Eigen school	21	34%	21	34%	23	40%
Andere reguliere school	4	7%	6	10%	6	10%
MBO	4	7%	6	10%	7	12%
VSO	15	25%	17	28%	10	17%
Risicoleerlingen	9	15%	6	10%	8	14%
Anders	6	10%	4	7%	4	7%

In het afgelopen jaar heeft meer uitstroom naar regulier onderwijs plaatsgevonden en minder naar het VSO. De OOV heeft hier actief op gestuurd. Ook is gestart met zogenoemde combinatietrajecten. De leerlingen gaan hierbij sneller dan voorheen het onderwijs in de eigen school volgen. Hierdoor wordt al tijdens het traject geoefend op de eigen school en wordt beter duidelijk waar de aandachtspunten liggen. Van de leerlingen die terugkeren naar regulier onderwijs stroomt een klein percentage op een later moment alsnog door naar het VSO.

In de tabel is sprake van 'risicoleerlingen'. Wanneer een leerling zonder plaatsing in de jeugdhulp of zonder naar school te gaan (maar daar wel ingeschreven staat) de OOV verlaat, dan wordt de leerling verwerkt onder de noemer 'risicoleerling'. Voor de acht jongeren die aansluitend op de OOV niet direct een onderwijs- of andere passende plek hadden, zijn er andere interventies gezocht door de betrokkenen.

Bij 48% van de leerlingen is de onderwijsontwikkellijn uit het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) dat bij aanvang van het traject beschikbaar was, gerealiseerd. Bij 95% van de leerlingen is de onderwijsontwikkellijn gerealiseerd die de betrokkenen gedurende het traject zijn overeengekomen als meest passend voor de leerling.

Bij de exit-vragenlijsten bleek de tevredenheid van leerlingen, ouders en scholen over het geboden traject goed te zijn.

Bestendinging

In de bestendingcijfers komt tot uitdrukking waar leerlingen twee jaar na het verlaten van de voorziening zijn. Dit is een maat voor het effect van de OOV. In november 2022 is met hulp van RMC Zuid-Holland Oost onderzoek gedaan naar de situatie van de leerlingen die de OOV in de afgelopen jaren uitstroomden. Daaruit blijkt dat 61% nog in het onderwijs is, een startkwalificatie (SK) heeft behaald of werkt.

Bestendigingscijfers OOV per november 2022						
	Uitgestroomd 17-18		Uitgestroomd 18-19		Uitgestroomd 19-20	
Volgt onderwijs	60	54%	77	67%	27	57%
Startkwalificatie behaald	5	5%	3	3%	1	2%
Werkt	8	7%	3	3%	1	2%
Begeleiding derden/ vrijstelling/ uitkering	4	4%	7	6%	3	6%
Buiten regio/ verhuisd	19	17%	16	14%	4	9%
Onbekend	15	14%	9	8%	10	21%
VSV	0	0%	0	0%	1	2%
Totaal	111		115		47	

5. Aanbevelingen voor komend schooljaar

Het samenwerkingsverband gaat komend jaar door op de ingeslagen weg. Samenwerking met alle betrokken partners is van groot belang, zowel op casus- als op beleidsmatig niveau. Daarop blijft ingezet worden.

We continueren de volgende activiteiten:

- Blijvende aandacht voor snelle signalering en opschaling bij verzuimleerlingen in de scholen. Dit geldt ook voor zorgwekkend verzuim van zieke leerlingen, waarbij binnen de afgesproken tijd de JGZ/GGD wordt ingezet voor een gesprek met de ouders.
- Blijvende aandacht voor snelle aansluiting van jeugdhulp en hulp in het gezin bij de leerlingen voor wie dat nodig is.
- Blijvende aandacht voor de overstap po-vo voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Idem bij de overstap vo-mbo. Stimuleren van een warme overdracht.
- Blijvende aandacht voor een dekkend netwerk voor alle leerlingen.

We gaan extra aandacht besteden aan:

- Het toegenomen aantal risicoleerlingen. We gaan met scholen bespreken hoe we het verzuim van leerlingen kunnen doen afnemen.
- De aansluiting van jeugdhulp voor verzuimleerlingen. Met name in Alphen aan den Rijn lopen gesprekken hierover met de gemeente, zowel in het kader van de nieuwe inkoopperiode vanaf 2024 als voor de huidige periode.
- Onderwijszorgarrangementen voor jongeren bij dagbestedingsvoorzieningen. Onze doelstelling is om jongeren optimale ontwikkelkansen te bieden door een samenhangend en geïntegreerd aanbod van jeugdhulp en onderwijs. We willen een continuüm van zorg naar onderwijs (zie figuur 1). Hieraan werken we met de gemeenten.

Tot slot

Het samenwerkingsverband dankt alle partijen met wie we constructief en prettig samenwerken, zoals gemeenten, leerplicht, JGZ/GGD, jeugdhulp en scholen. Graag zetten we deze samenwerking voort.

Gouda, december 2022